

УДК 378.37:016

ЛЮ МЯОНИ

*аспірантка кафедри теорії та методики
музичної освіти, хорового співу і диригування факультету мистецтв
імені Анатолія Авдієвського Національного педагогічного університету
імені М. П. Драгоманова, м. Київ, Україна*

АНАЛІЗ ПРОЦЕСУ СПРИЙНЯТТЯ ТА ВІДТВОРЕННЯ УКРАЇНСЬКИХ ФОНЕМ КИТАЙСЬКИМИ СТУДЕНТАМИ НА ПОЧАТКОВОМУ ЕТАПІ НАВЧАННЯ У КЛАСІ З ПОСТАНОВКИ ГОЛОСУ

У статті розглядається проблема сприйняття та відтворення українських фонем китайськими студентами на початковому етапі навчання у класі з постановки голосу. Розкрита специфіка виявлення сутності проблеми сприймання мовлення в сучасній психологічній науці; аналіз найпоширеніших точок зору у вітчизняній та зарубіжній теорії сприймання мовлення; розгляд факторів, що впливають на сприймання мовлення людиною. Висвітлені специфічні проблеми формування вокально-мовленнєвої культури студентів-іноземців на матеріалі української вокальної класики. З урахуванням специфіки підготовки у класі з постановки голосу, автором окреслені подальші напрямки дослідження наукової проблеми, зокрема формування фонематичного слухового досвіду студентів музично-педагогічних факультетів.

Ключові слова: сприйняття, відтворення, українські фонемати, мовленнєве сприймання та відтворення, фонематичний слух, формування вокально-мовленнєвої культури.

Процес засвоєння української мови як іноземної має складну психологічну та фізіологічну структуру, яка вимагає від іноземних студентів подолання деяких ускладнень особливо на початковому етапі входження студентів-іноземців в україномовний освітній простір. Для того, щоб уявити механізм мовленнєвої діяльності в дії, зокрема у процесі вокального відтворення мовленнєвих фрагментів, потрібно пам'ятати, що етапу реалізації в будь-якій діяльності передують два інших необхідних етапи: мотиваційний, на якому відбувається орієнтація в конкретних умовах та етап програмування, пов'язаний із вибором послідовності дій в нових умовах.

За своєю суттю сприймання трактується як складний процес, у ході якого інформація про окремі властивості об'єкта сполучається в сенсорний образ та інтерпретується як інформація породжена об'єктами, або подіями оточуючого середовища тощо [7]. Натомість відтворення – це дія, а також результат дії – за значенням «відтворити по пам'яті», коли пам'ять проявляється у впізнанні й відтворенні [6].

У дослідженнях зарубіжних і вітчизняних учених мовленнєве сприймання визначається як неоднорідний і багатоплановий процес, психічне явище, складність якого зумовлена самим процесом безпосереднього чуттєвого пізнання, через специфічність свого об'єкта – мовленнєвого повідомлення – процесу друго-сигнального відображення дійсності, тобто процесом розкриття опосередкованих словами зв'язків, їх відносин тощо.

Проблеми сприймання мовлення досліджували Л. Виготський, О. Леонтьєв, О. Лурія, Дж. Міллер та ін. Вченими запропоновано різні теоретичні підходи до виявлення специфіки мовленнєвого сприймання: як сукупності різних мовленнєвих одиниць: як мовлення у процесі комунікації тощо. Особливої уваги у дослідженнях що стосуються мовленнєвого сприймання надавалось факторам, що впливають на сприймання мовлення, зокрема – емоційний стан (М. Вітт, Е. Носенко), індивідуальні когнітивні настановлення (В. Адмоні) членів комунікації тощо. Короткий огляд в об'ємі матеріалів публікації та узагальнення основних теоретичних положень у цій сфері, дозволили виокремити особливості в дослідженнях, що стосуються механізмів міжособистісної взаємодії які вилились у певний перелік завдань, до яких віднесено виявлення сутності проблеми сприймання мовлення в сучасній психологічній науці; аналіз найпоширеніших точок зору у вітчизняній та зарубіжній теорії сприймання мовлення; розгляд факторів, що впливають на сприймання мовлення людиною.

Сприймання мовлення можна розглядати як процес розкриття зв'язків і відносин, що опосередковуються за допомогою слів, який називають осмисленням. Осмислення може виявитись у конструктивному та деструктивному аспектах: процес осмислення в акті мовленнєвого сприймання це розуміння, або нерозуміння – як результат відсутності адекватного рівня мовленнєвого продукту, ситуації спілкування тощо. Розуміння –

органічна складова процесу мовленнєвого сприймання явищ, являє собою послідовність прохідних рішень у процесі осмислення дії.

Отже, мовленнєве сприймання – опосередковане за сутністю будови і соціальне за генезою, за своєю природою мовленнєве сприймання є смисловим. На думку О.Леонт'єва, сприймання мовлення – складний і багатоаспектний процес... який відбувається за тими ж законами, що й будь-яке інше сприймання [9]. Сприймання мовлення іноді класифікують за двома найсуттєвішими параметрами: моторним, або сенсорним принципом сприймання – коли реципієнт виокремлює значення моторних сигналів, необхідних для створення повідомлення, подібного до почутого [10]; та активним або пасивним характером сприймання де основним механізмом сприймання мовлення – співставлення сигналу з еталоном за акустичними ознаками. О. Леонт'єв у одній зі своїх праць стверджував, що мовленнєве сприймання – це активний процес, який відбувається за обов'язкової участі моторної, а саме мовнорухової ланки [9].

На сьогодні відсутня загальноновизнана теорія сприймання мовлення проте більшість вчених погоджуються, що для смислового сприймання мовлення характерна ступінчастість, рівневість. Ідея ступінчастості (або рівневої) процесу сприймання вперше була сформульована у 1893 році М. Ланге [3], на основі принципу послідовного розгортання процесу сприймання від загального до все точнішого, диференційованого.

Натомість, нам імпонує авторська схема мовленнєвого сприймання, де перший рівень – отримання інформації (звуки, факти, думки), характеризується відсутністю аналізу, оцінюванні інформації. Другий – ідентифікація виокремлених із загального фону об'єктів сприймання. Третій – інтеграція (об'єднання, співвіднесення) одержаної інформації з досвідом (набутим). Четвертий рівень – це алгоритм схожості і різниці у дії, характеризується оцінюванням сприйнятої інформації. П'ятий – інтерпретація, або продовження суб'єктивно-оцінного опрацювання сприйнятої інформації з виявленням загального змісту, підтексту тощо. Шостий – продовження попереднього опрацювання підтексту для наступного висловлювання, дії, наміру тощо, характеризується передбаченням, прогнозуванням подальших дій. Сьомий – інтроспективна оцінка всього циклу. Даний перелік відображає загально-психологічний підхід до інтерпретації слухового сприймання [9].

Заслуговує на увагу розроблена Дж. Міллером схема мовленнєвого сприймання, у якій враховуються фонетико-фонологічні, граматичні і лексико-семантичні характеристики [4], має

шість рівнів: слухання, порівняння, граматичне «визнання» почутого, семантична інтерпретація, контекстуальне розуміння і верифікація.

У працях деяких вчених досліджено смисловий аналіз мовлення за принципом виокремлення рівнів слухання (смислового сприймання): від виокремлення значень слів і невиразного здогаду про загальний смисл до встановлення конкретного значення слова і встановлення «справжнього смислу повідомлення» [9].

На увагу заслуговує модель сприймання, запропонована Л. Чистович [10] – як процес розпізнання людиною мовлення інших: звуки мовлення записуються в пам'яті, як набір характеристик за їх ознаками (голосні, приголосні, наголошені, ненаголошені склади), тобто певні «відрізки» повідомлення, більші, ніж склади, набувають нового акустичного параметра – ритміки (шум з максимумом енергії в певній ділянці спектру, поштовх (вибух), пауза, формантний перехід з певними властивостями тощо). В ході перцепції мовленнєвого сигналу ці схеми продукують символи, що позначають акустичні явища.

Представлені психологічні аспекти у дослідженні процесу специфіки входження студентів-іноземців у лінгво-культурний простір українських вишів – виявили складні глибинні підвалини заданої тематики. Виокремлення специфічних особливостей у фонематичному творенні китайських студентів вносить проблематику нашого дослідження у бік адаптативних шляхів удосконалення першого мовного досвіду за рахунок відпрацювання мовленнєвих технологій у класі з постановки голосу на матеріалі українських вокальних творів.

Мета статті – дослідити механізм процесу сприйняття та відтворення українських фонем іншомовними носіями у початковий період вивчення української мови. Процес навчання української мови, як іноземної має складну структурну організацію і передбачає здійснення великої кількості перцептивних, мнемічних, мисленнєвих і практичних дій, які націлені, як на оволодіння засобами мовлення (мовленнєвим матеріалом), так і на формування власне вокально-мовленнєвих умінь. Крім цього, об'єктивну реальність становить той факт, що студенти вже володіють мовленнєвою діяльністю – засобами рідної мови. Згідно з гіпотетичною моделлю О.Леонт'єва [9], мовленнєва програма (план висловлення) закріплюється за допомогою певного внутрішнього коду, в якому відображені змістові відношення матеріальних предметів. Тому внутрішнє програмування відбувається на базі рідної мови. Це так зване початкове кодування.

Перехід до виконання здійснюється через перекодування за семантичними ознаками та за допомогою виділення предикативних пар (також відповідно до конкретної мови). Тут же обирається моторна програма – відбувається синтагматичне структурування мовлення. Реалізація моторної програми являє собою розгортання потенційних оперативних одиниць у послідовність складів і слів. Розглянемо тепер закономірності породження мовленнєвих дій нерідною мовою.

Засвоєння іноземної мови цілком очевидно опирається на певний рівень розвитку рідної мови, але якщо розвиток рідної мови йде знизу вгору, то в умовах навчання розвиток іноземної мови йде згори вниз, тобто з самого початку свідомо й планомірно. Тому, на думку Г.Колшанського, «процес опанування другої мови в своїй основі – це засвоєння нового коду й правил переходу на нього на основі знання про цю мову» [2, 8]. Перехід із правил рідної мови на правила іноземної мови відбувається через ступінь опосередкованого володіння іноземною мовою. На цьому ступені опосередкованим ланцюгом є система правил реалізації програми, яка діє в рідній мові. Граматико-семантичне кодування здійснюється в категоріях рідної мови та оформлюється мовними засобами рідної мови й лише потім здійснюються спроби свідомого перекладу вислову іноземною мовою. Моторна програма та механізм її реалізації також зумовлені дією рухомого мовленнєвого устрою рідної мови.

Ми підтримуємо думку вітчизняних дослідників, які вважають, що під час засвоєння іноземної мови в свідомості студентів взаємодіють дві системи правил мовленнєвого творення, два мовних коди. Опора на рідну мову, до якої підсвідомо звертаються студенти, користуючись на практиці навичками, сформованими на базі рідної мови, вважається закономірним психологічним явищем переносу. Ефективність методики у зв'язку з цим повинна залежати від певних факторів: наскільки керованим виявиться підсвідоме перенесення і чи будуть знайдені можливості для свідомого перенесення.

Отже, проблема полягає в тому, щоб забезпечити позитивне перенесення, яке базується на усвідомлених діях і можливе за умови спільності компонентів. Тому подібність матеріалу, що є об'єктом дії, вважається однією з найважливіших умов, які визначають метод перенесення. Метод перенесення вже набутого досвіду з засвоєння вокально-мовленнєвих зворотів характерних для українського репертуару китайськими студентами досить часто застосовується педагогами-вокалістами. Саме у роботі зі студентами-

іноземцями, метод перенесення (аналогії з уже набутими вміннями мовленнєвого характеру та включення готових фонем до структури нового вокального твору для подолання складних вимовних текстових зворотів у поетичних текстах вокальних україно-пісенних зразків), дозволяє студенту-іноземцю значно підвищити процес вокальної постановки голосу, додати у якості вокального виконавства, за рахунок осягнення у вимові близькості та округлості, м'якості української мови тощо.

Значну роль у сприйнятті та відтворенні вокально-мовленнєвих фонем української мови відіграє центральна нервова система того хто навчається. Так як вокально-мовні звуки творяться органами мовленнєвого апарату людини, то перш ніж створити певну фонему, за І. Павловим, людина, незалежно від мовної приналежності, отримує відповідні імпульси мозку як керуючого апарату для формування звуків. Вокально-мовні звуки сприймаються слуховим апаратом людини, від якого відцентровими нервами вони знову передаються у мозок, для повторного аналізу (самоаналізу). Так як аналіз вокального вимовляння поетичних текстів вокальних творів досить складний процес для студентів-іноземців, ми пропонуємо застосовувати методичний прийом, прослуховування записів проведеної роботи з відпрацювання окремих елементів твору, або творів – у цілому, що залежить від особистих якостей та природних здібностей кожного окремого студента.

Слід акцентувати, що індивідуальний характер процесу засвоєння мови, який започатковується в ранньому дитинстві й відбувається упродовж всього життя людини за відповідними, добре відомими й дослідженими наукою психологічними законами, які характеризуються, перш за все, вибірковістю. Окремі індивіди засвоюють у мові лише те, що відповідає рівню їх інтелектуальної розвиненості та власним потребам: спілкуванні, мисленні, глибокому усвідомленні тощо, тобто потребам у будь-якій свідомій діяльності, до якої ми відносимо процес і результат вокальної підготовки китайських студентів та якісне засвоєння україномовних фонем, що у цілому впливає на якість постановки голосу вокаліста-іноземця. Адже відомо, що поетичність та наспівність української мови цілком позитивно впливає на зростання виконавських якостей вокалістів, а визнане світовою спільнотою педагогів-вокалістів, україномовний вокальний розвиток – сприятливе мовне середовище з багатими культурними та вокальними традиціями – збагачує світову вокальну культуру новими іменами, забезпечує оновлення та зміну поколінь вокалістами-виконавцями світового рівня.

З практики відомо, що китайські студенти – носії орфоепічної норми рідної мови – часто артикулюють звуки з поетичного тексту україномовних вокальних творів досить нечітко, або й зовсім спотворюють їх, оскільки кожен «носій рідної мови» сприймає той чи інший словесний образ відповідно до свого мовленнєвого досвіду. Ми можемо припустити, що у якості слухачів, китайські студенти мають певну установку на сприймання, адже слухаючи, кожна людина, незалежно від «рідномовної» традиції, почує те, що очікує чи бажає, або ж здатна «почути». При цьому відтінки слухової бази досить різняться, адже часто замість того, що є в дійсності, більша кількість китайських студентів, особливо на початковому етапі вокально-мовленнєвого відпрацювання поетичних текстів виконуваних вокальних творів, не відповідає прогнозовано-очікуваному педагогічному результату, який відпрацьовується упродовж тренажу на вокальних заняттях та здійснюється на основі конкретного мовленнєвого досвіду, на матеріалі творів української класики.

Специфіка подібної установки, на думку науковців [5] полягає в тому, що вона (установка) формується підсвідомо, без аналізу, а тому не може бути стійкою. Результатом диференціації функцій мови є внутрішнє і зовнішнє мовлення, що становить певну єдність, яка не виключає специфічної своєрідності кожної з форм мовленнєвої діяльності. При цьому тимчасовий нервовий зв'язок є результатом взаємодії мовно-рухового, мовно-слухового і мовно-зорового аналізаторів. Задум у дії вимовляння виникає як результат внутрішнього мовлення, де набуває певної граматичної та стилістичної структури і відзначається помітною згорнутістю, еліптичністю. Внутрішнє мовлення виконує функції аналізу, порівняння, осмислення, планування, або перепланування та впливає на регулювання діяльності. Підготовкою до акту спілкування, який є цілком передбачуваним за умов системного мовленнєвого розвитку студентів-іноземців і є одним із важливих засобів та механізмів психічної діяльності, пусковим механізмом довільних дій людини, механізмом свідомої регуляції її внутрішньої й зовнішньої поведінки тощо.

Здатність людини до асоціативного мислення дозволяє їй досить часто відновити акустичний образ, навіть тоді, коли вона не сприймає всіх його компонентів, на основі принципу акустичної класифікації звуків мови, за яким слухач намагається ідентифікувати саме акустичні характеристики кожного звука (спосіб творення та його реалізацію) через пошук відповідних асоціацій. Цей принцип найчастіше застосовують китайські сту-

денти на початковому етапі вивчення української мови, зокрема й у процесі відпрацювання мовленнєвої техніки на заняттях з постановки голосу, вивчаючи україномовний пісенний репертуар. Саме у класі з постановки голосу стикаємося з таким феноменом людської психіки, як асоціація, тобто зв'язок між певними об'єктами або явищами, заснований на особистісному минулому досвіді.

Ідентифікація словесного образу має найбільш стабільні ознаки фонетичної структури слова, а сприйняття цієї ознаки відбувається при постійній конкуренції з іншими ознаками на основі вірогідного вибору. Рішення про вибір певного словесного образу виникає асоціативно, шляхом здогадки, чи ідентифікації з наявними в пам'яті кожної людини слуховими образами того чи іншого звука. Серед звуків української мови є багато подібних між собою за місцем, або способом творення, за ступенем округлості тощо. Тому вкрай важливим є формування саме фонематичних паралелей завдяки проведенню подібностей між набутих та новим у творенні мовленнєвої культури студентів-іноземців досвідом [1].

Звідси виокремлюємо, що формування фонематичного слуху в китайських студентів здійснюється під час навчання вимови на початковому етапі у процесі формування вокально-мовленнєвої культури на матеріалі вокальних творів української класики. Межа між процесами сприйняття і відтворення є дещо умовною і рухливою, адже будь-яке сприйняття містить у собі момент необхідності подальшого відтворення сприйнятого, і китайські студенти в процесі спілкування не залишаються відстороненими «слухаючими», або «вимовляючими», адже вони співають на українській мові, а співаючи, вони одночасно поєднують обидві функції.

Ми приєднуємось до думки вітчизняних дослідників, що саме фонематичний слух можна розглядати, і як сенсорний, і як моторний процес. Тому, перш ніж тренувати в іноземних студентів правильну вокально-мовленнєву артикуляцію, їм необхідно накопичувати досвід у процесі слухання зразкового українського мовлення, вокального виконання тощо. Це дасть їм можливість усвідомлювати, запам'ятовувати, накопичувати слухові враження для посилення ефекту вірних вимовних рухів артикуляційного характеру, що у цілому приведе як до вокально-мовленнєвого удосконалення так і до удосконалення процесу спілкування в іншомовному середовищі.

У висновках доцільно зазначити, що завдяки проведеному в рамках даної публікації початкового аналізу щодо пошуків шляхів удосконалення процесу сприйняття та відтворення українських

фонем китайськими студентами на початковому етапі навчання у класі з постановки голосу було виявлено деякі специфічні особливості у роботі з китайськими студентами. Характерною рисою української мови є її мелодійність, зумовлена переважанням відкритих складів та закінченням слів на голосний звук тощо. Українська вокальна мова (подібно до італійської) вважається у колі

педагогів-вокалістів найбільш зручною для виховання голосу, зокрема й студентів-іноземців. Отже, вирішення важливого практичного завдання вокально-мовленнєвої відповідності – це отримання «цілеспрямованої, ясного, послідовного, враховуючого усі основні аспекти мови навчання, функціональне й орієнтоване на іншомовну аудиторію»... [11, 7], зокрема, китайських студентів.

Список використаних джерел

1. Василенко Н. В. Социокommунікативная компетентность руководителя профильного учебного заведения : Современные технологии развития управленческой коммуникации руководителей профильных учебных заведений в системе последипломного образования : монография / Н.В.Василенко // Palmarium : academic publishing, 2014. – 212 с.
2. Колшанский Г.В. Проблема владения и овладения языком в лингвистическом аспекте / Г.В.Колшанский // Иностранные языки в высшей школе. – 1975. – Вып.10. – С.5–14. 2.Леонтьев А.А. Психолінгвістическіє єдінціє і порождение речевого высказывания / А.А.Леонтьев. – М.: Наука, 2003. – 307с.
3. Ланге Н. Н. Психологические исследования. Закон перцепции. Теория волевого внимания. // (Психология внимания.) Хрестоматия по психологии / Под ред. Ю.Б. Гиппенрейтер, В.Я. Романова. – М., 2001. С. 381-394
4. Миллер Дж. А. Психолінгвістическіє: Пер. с англ. – Л.: Прогресс, 1968. – 236с.
5. Пономарів О.Д. Стилїстика сучасної української мови/ О.Д. Пономарів. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2000. – 248 с.]
6. Теплов Б.М. Психология. Учебник для средней школы. М.: Учпедгиз, 1946. – 223 с.]
7. Українська психологічна термінологія: словник-довідник. За ред. М.-Л. А. Чепи. – К., 2010. – 302 с. Енциклопедія освіти / АПН України ; [голов. ред. В. Г. Кремень ; чл. редкол.: І. Д. Бех, Н. М. Бібік, В. Ю. Биков, та ін.]. – Київ : Юрінком Інтер, 2008. – 1036, [2] с.]
8. Смысловое восприятие речевого сообщения / Под ред. Т. М. Дридзе, А. А. Леонтьева – М.: Наука. 1976.- 264 с.].
9. Чистович Л. А. Физиология речи. Восприятие речи человеком. – Л.: Наука, 1976. – 386 с.]; Леонтьев А. А. Основы психолінгвістическіє. – М.: Смысл, 1997. – 335 с.].
10. Хавронина С. А. О преподавании грамматики на начальном этапе // Традиции и новации образовательных технологий предвузовского обучения иностранных студентов: Материалы Всероссийской научно-практической конференции. – М.: РУДН, 2010. – С. 344-348.
11. Шаклеин В. М. Русская лингводидактика: история и современность. – М.: РУДН, 2008. – 209 с.

References

1. Vasilenko N. V. Sotsiokommunikativnaya kompetentnost' rukovoditelya profil'nyye uchebnogo zavedeniya: Sovremennyye tekhnologii razvitiya upravlencheskoy kommunikatsii rukovoditeley profil'nykh uchebnykh zavedeniy v sisteme poslediplomnogo obrazovaniya: monografiya / N.V.Vasilenko // Palmarium: academic publishing, 2014. – 212 s.
2. Kolshanskogo V. Problema vladeniya i ovladeniya yazykom v Lingvisticheskom aspekte / G.V.Kolshanskiy // Inostrannyye yazyki v vysshey shkole. – 1975. – Vyp.10. – S.5-14.
3. Leont'yev A. A. Psikholingvisticheskiye yedinitsey i porozhdeniye rechevogo vyskazyvaniya / A. A. Leont'yev. – М.: Nauka, 2003. – 307s.
4. Lange N. N. Psikhologicheskkiye issledovaniya. Zakon pertseptsiy. Teoriya volevogo vnimaniya. // (Psikhologiya vnimaniya.) Khrestomatiya po psikhologii / Pod red. YU.B. Gippenreyter, V.YA. Romanova. – М., 2001. S. 381-394.
5. Miller Dzh. A. Psikhologivisty: Per. s angl. – L.: Progress, 1968. – 236s.
6. Ponomarev A.D. Stilistika sovremennogo ukrainskogo yazyka / A.D. Ponomarev. – Ternopol': Uchebnaya kniga – Bogdan, 2000. – 248 s.]
7. Teplov B.M. Psikhologiya. Uchebnik dlya sredney shkoly. М.: Uchpedgiz, 1946. – 223 s.]
8. Ukrainskaya psikhologicheskaya terminologiya: slovar'-spravochnik. Pod red. M.-L. A. Chepi. – М., 2010. – 302 s. Entsiklopediya obrazovaniya / APN Ukrainy; [Golov. red. V. G. Kremen'; chl. redkol.: D. Bekh, N. M. Bibik, V. YU. Bykov i dr.]. – Kiyev: Odissey, 2008. – 1036, [2] s.]
9. Smyslovoye vospriyatiye rechevogo soobshcheniya / Pod red. T. M. Dridze, A. A. Leont'yeva – М.: Nauka. 1976.- 264 s.].
10. Chistovich L. A. Fiziologiya rechi. Vospriyatiye rechi chelovekom. – L.: Nauka, 1976. – 386 s.]; Leont'yev A. A. Osnovy psikholingvistiki. – М.: Smysl, 1997. – 335 s.].
11. Khavronina S. A. O prepodavanii grammatiki na nachal'nom etape // Traditsii i novatsii obrazovatel'nykh tekhnologiy predvuzovskogo obucheniya inostrannykh studentov: Materialy Vserossiyskoy nauchno-prakticheskoy konferentsii. – М.: RUDN, 2010. – S. 344-348.
12. Shaklein V. M. Russkaya lingvodidaktiki: istoriya i sovremennost'. – М.: RUDN, 2008. – 209 s.

Лю Мяони. Аналіз процесу сприйняття і воспроизведення українських фонем китайськими студентами на початковому етапі в класі постановки голосу

В статті розглядається проблема сприйняття і воспроизведення українських фонем китайськими студентами на початковому етапі навчання в класі постановки голосу. Розкрито специфіку виявлення сутності проблеми сприйняття і воспроизведення речевого процесу в сучасній психології; аналіз розповсюджених точок зору в оточеній і зарубіжній теорії сприйняття речевого

процесса; рассмотрены факторы которые влияют на восприятие речевого воспроизведения. Освещены специфические проблемы вокально-речевой культуры студентов-иностранцев на материале украинской вокальной классики. С учетом специфики подготовки в классе постановки голоса, автором очерчены дальнейшие направления исследования научовой проблемы формирования вокально-речевой культуры, формирования фонематического слухового опыта студентов музыкально-педагогических факультетов.

Ключевые слова: восприятие, воспроизведение. Украинские фонемы, речевое восприятие и воспроизведение, фонематический слух, формирование вокально-речевой культуры.

Lu Miaoni. Analysis of process of perception and reproducing of the Ukrainian phonemes the Chinese students on the initial stage in the class of the voice training

The article considers the problem of perception and reproduction of Ukrainian phonemes by Chinese students at the initial stage of training in the class of voice production. The specificity of the manifestation of the essence of the problem of perception and reproduction of the speech process in modern psychology is opened; analysis of common points of view in the domestic and foreign theory of perception of the speech process; factors that affect the perception of speech reproduction are considered. The specific problems of vocal-speech culture of foreign students on the material of Ukrainian vocal classics are highlighted. Taking into account the specifics of preparation in the classroom of voice production, the author outlines further directions of research of the scientific problem of the formation of vocal and speech culture, the formation of phonemic auditory experience of students of musical and pedagogical faculties.

Key words: management, vocal and choral activities, future music teachers, competence, communication.

Стаття надійшла до редколегії 12.02.2018

УДК 378.016:78.071.2]:37.091.39

ЛЯН ХАЙЄ

*аспірант кафедри теорії та методики
музичної освіти, хорового співу і диригування факультету мистецтв
імені Анатолія Авдієвського Національного педагогічного університету
імені М. П. Драгоманова, м. Київ, Україна
e-mail: haiyei@qq.com*

ДІАГНОСТИКА ГОТОВНОСТІ СТУДЕНТІВ ДО ЗАСТОСУВАННЯ ПРОЕКТНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОЦЕСІ ВОКАЛЬНО-ХОРОВОГО НАВЧАННЯ

У статті представлені діагностичні методики вимірювання готовності майбутніх учителів музики до вокально-хорової роботи із застосуванням проектних технологій у процесі вивчення дисциплін диригентсько-хорового циклу. Наведені методи, які сприяли діагностувальній роботі, а саме: анкетування, опитування (письмове – опитувальні листи та усне – інтерв'ю, бесіди), аналіз, узагальнення, синтез, систематизація, проєктивні діагностичні методи, спостереження, самооцінки. З урахуванням перебігу діагностувального етапу розроблено експериментальний інструментарій формування готовності майбутніх учителів музики до вокально-хорової роботи із застосуванням проектних технологій.

Ключові слова: майбутні вчителі музики, вокально-хорове навчання, проектні технології, діагностика.

Радикальне підвищення вимог до професійного навчання у мистецькій сфері переорієнтовує зміст фахової підготовки майбутніх учителів музики у царину педагогічно-мистецької інноватики як умови всебічного формування творчої індивідуальності майбутніх фахівців мистецької галузі. З цієї позиції актуалізується проблема формування готовності студентів факультетів мистецтв до вокально-хорової діяльності із застосуванням проектних технологій в аспекті самостійного конструювання студентами як проєктів власного фахового становлення, так і інтерпретаційних

проєктів удосконалення змісту і операційного наповнення вокально-хорового процесу.

Багатогранна професійна діяльність вчителя музики, зокрема її вокально-хоровий сегмент, передбачає майстерне оперування знаннями, уміннями і навичками, сформованими у процесі фахової підготовки, розвиненість мистецько-виконавської, аналітично-оцінної, художньо-образної сфер для продуктивного керівництва мистецьким навчанням учнів загальноосвітніх шкіл. Дослідно-проєктувальний напрям професійної діяльності вчителя музики сприяє інтенсифікації мистецько-